

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 16. januar 2023

Količina nevarnih odpadkov v EU še naprej narašča

Kljub ukrepom EU za zmanjšanje nevarnih odpadkov, nastalih v EU, se njihova količina od leta 2004 stalno povečuje. Evropsko računsko sodišče (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) v danes objavljenem pregledu pojasnjuje obstoječe in prihodnje izzive pri ravnanju z nevarnimi odpadki: boljše razvrščanje, zagotavljanje sledljivosti, višja stopnja recikliranja in boj proti nezakoniti trgovini, ki je še vedno donosna dejavnost.

„EU mora ukrepati glede tega, da nastaja vse več nevarnih odpadkov,“ je dejala Eva Lindström, članica Sodišča, pristojna za pregled. „Najprimernejša načina za ravnanje z nevarnimi odpadki sta recikliranje in energijska predelava, odstranitev pa se kot ena od možnosti lahko uporabi samo v skrajnem primeru. Vendar se v EU več kot 50 % nevarnih odpadkov še vedno preprosto odstrani. V tem pregledu je prikazano, da sta preprečevanje in obdelava nevarnih odpadkov še vedno izziv, vendar so z njima povezane tudi nekatere priložnosti.“

Najboljši način za obravnavo nevarnih odpadkov je preprečitev tega, da sploh nastanejo, kar je že od leta 1991 ena od prioritet EU. Ukrepi EU so osredotočeni na to, kako gospodarski subjekti načrtujejo in proizvajajo proizvode, to, da onesnaževalci odgovarjajo za svoje odpadke, in zagotavljanje boljših informacij potrošnikom. Kljub tem pobudam se količina nevarnih odpadkov, ki nastanejo v EU, ne zmanjšuje.

Nevarne odpadke je treba obdelati v namenskih obratih za obdelavo v skladu s strogimi pravili in varnostnimi zahtevami. S tem povezano upravno breme in višji stroški za gospodarske subjekte pomenijo tveganje nedovoljene trgovine z nevarnimi odpadki, pri kateri se nastali odpadki ne deklarirajo kot nevarni, temveč nezakonito odlagajo ali pošiljajo drugam. Revizorji poudarjajo, da bi pravilno razvrščanje nevarnih odpadkov in njihovo pravilno sledenje lahko prispevala k preprečevanju nepravilne obdelave in nezakonitih bližnjic, vendar ugotavljajo, da se nevarni odpadki v različnih državah članicah razvrščajo različno. Poleg tega menijo, da bi Evropska komisija lahko okrepila svoja prizadevanja za uskladitev veljavne zakonodaje EU. Uskladitev nacionalnih elektronskih registrov nevarnih odpadkov z načrtovanim evropskim registrom za pošiljke odpadkov bi lahko pripomogla k uspešnejšemu sledenju nevarnim odpadkom v njihovem celotnem življenjskem ciklusu.

Če je le mogoče, je treba nevarne odpadke pripraviti za ponovno uporabo ali reciklirati. Vendar veliko nevarnih odpadkov ni primernih za ponovno uporabo, recikliranje pa je omejeno zaradi tehničnih težav in pomanjkanja tržnih možnosti za recikliran material. Revizorji v pregledu poudarjajo, da bi bile z boljšo tehnologijo in zmogljivostjo za recikliranje povezane tudi nekatere priložnosti: s ponovnim pridobivanjem kritičnih surovin iz elektronskih naprav in drugih odpadkov bi bilo na primer mogoče podpreti strateško avtonomijo EU.

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila pregleda, ki ga je opravilo Evropsko računsko sodišče. Cel pregled je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Nezakonita trgovina z nevarnimi odpadki in njihovo nezakonito odlaganje ostajata donosni dejavnosti: zgolj za nezakonito trgovino z odpadki naj bi letni prihodki znašali med 1,5 milijarde EUR in 1,8 milijarde EUR. Odkrivanje, preiskave in pregon so redki, kazni pa nizke.

Možnosti za nezakonito trgovino bi se lahko omejile z uporabo digitalizacije za boljše sledenje nevarnim odpadkom in za boj proti lažnim prijavam ter z bolj odvračilnim mehanizmom sankcij. K temu bi lahko dodatno prispevala tudi prepoved vseh pošiljk odpadkov, namenjenih odstranitvi, ki jo je Komisija predlagala leta 2021.

Splošne informacije

V zakonodaji EU so nevarni odpadki opredeljeni kot odpadki z eno ali več nevarnimi lastnostmi, na primer eksplozivno, dražilno ali strupeno. Nevarni odpadki lahko škodujejo zdravju ljudi in okolju.

V sektorjih proizvodnje (zlasti kovin), obdelave vode in odpadkov, gradbeništva in rudarstva je skupaj proizvedenih 75 % nevarnih odpadkov, nastalih v EU. Nevarni odpadki lahko nastajajo tudi v gospodinjstvih (npr. nekatera zdravila, rabljene baterije, čistila in elektronske naprave).

Za izvrševanje pravnih zahtev EU glede ravnanja z odpadki na nacionalni ravni so odgovorne države EU. Komisija je začela številne postopke za ugotavljanje kršitev proti državam članicam, ker zahtev EU niso prenesle v nacionalne predpise ali ker teh zahtev niso izpolnjevale. Komisija ima pregled nad financiranjem EU za ravnanje z odpadki na splošno – za programsko obdobje 2014–2020 je bilo dodeljene 4,3 milijarde EUR sredstev EU – ne pa nad sredstvi, posebej dodeljenimi za nevarne odpadke. Glede na razpoložljive podatke se ta sredstva zagotavljajo predvsem v okviru programa Obzorje 2020 za raziskave in krepitev zmogljivosti. Drugi največji prispevek k financiranju ravnanja z nevarnimi odpadki se zagotavlja iz Kohezijskega sklada in Evropskega sklada za regionalni razvoj. Poleg proračuna EU se finančna sredstva za ravnanje z odpadki, vključno z nevarnimi odpadki, zagotavljajo tudi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter operacij Evropske investicijske banke. EU je po sprejetju uredbe o taksonomiji leta 2020 prenehala financirati sežiganje nevarnih odpadkov in njihovo odstranjevanje na odlagališčih, saj ti dejavnosti štejeta za netrajnostni, in je namesto tega spodbujala dejavnosti recikliranja.

Ta dokument ni revizijsko poročilo, temveč pregled, ki temelji predvsem na javno dostopnih informacijah ali gradivu, zbranem posebej zanj. Sodišče je v preteklosti že poročalo o tej temi, in sicer v poročilih o [načelu „onesnaževalec plača“](#), [električnih in elektronskih odpadkih](#) ter [plastičnih odpadkih](#).

Pregled Sodišča z naslovom *Ukrepi EU za obravnavo vse večje količine nevarnih odpadkov* je na voljo na [spletišču Sodišča](#).

Kontakti za medije

Tiskovni urad Sodišča: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – T: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – T: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – T: (+352) 621 552 224